

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМИ АКТИВАМИ СУБ'ЄКТА ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Рябикіна Н.І., к.е.н., доцент кафедри економіки, організації та управління підприємствами, **Рябикіна К.Г.**, к.е.н., ст. викладач кафедри економіки, організації та управління підприємствами, **Чумаченко Д.Г.**, здобувач.
Криворізький національний університет

Вступ. Важливе місце в управлінській діяльності суб'єктів господарювання належить управлінню оборотними активами та створенню таких його механізмів, які б відповідали ринковим умовам господарювання та забезпечували достатній рівень платоспроможності, ліквідності, прибутковості суб'єктів підприємницької діяльності, тобто забезпечували підприємству фінансову стійкість.

Якість управлінських рішень залежить від чіткого уявлення про роль оборотних активів у виробничому процесі, факторів, що впливають на їх використання та від досконалості методики аналізу їх стану. Управління оборотними активами покликане допомогти підприємствам позбавитися нестачі оборотних активів та сповільненого руху їх потоків. Тому вирішення проблем оцінювання рівня забезпеченості підприємств оборотними активами, вибору джерел їх фінансування, визначення ефективності використання, їх якісного нормування та планування є досить актуальним.

Мета роботи. Незважаючи на наявність численних теоретичних розробок, проблеми дослідження теоретичних засад, закономірностей руху, класифікації, удосконалення управління оборотними активами потребують подальшого дослідження теоретичних, методичних аспектів та практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності їх використання.

Матеріали та методи. Вагомий внесок у дослідження оборотних активів внесли як зарубіжні, так і вітчизняні вчені, наукові праці та методичні розробки яких, а також об'єктивні закони і фундаментальні положення економічної теорії, теорії управління оборотними активами підприємства стали теоретичним та методологічним підґрунтям дослідження.

Для досягнення поставленої мети використані методи теоретичного узагальнення, аналізу і синтезу; системного і комплексного підходу; статистичні та графічні. Інформаційну базу дослідження становлять дані Державного комітету статистики України, матеріали фінансової, статистичної та бухгалтерської звітності підприємств, а також власні розрахунки авторів і результати їх обробки. Правову базу дослідження склали чинні законодавчі та нормативні документи, що регламентують діяльність суб'єктів господарювання в Україні.

Результати. Оборотні активи обслуговують процес виробництва та реалізації продукції підприємства. У кожний момент вони перебувають одночасно як у сфері виробництва (виробничі запаси, незавершене виробництво, витрати майбутніх періодів), так і у сфері обігу (готові вироби та грошові кошти), забезпечуючи неперервність цих процесів.

Єдиного підходу щодо визначення економічної сутності оборотних активів немає. Найчастіше їх трактують як механічне поєднання різних за роллю у процесі кругообігу економічних категорій, або як активи, які упродовж одного виробничого циклу можуть бути перетворені на гроші.

Оборотні активи виконують дві функції – виробничу функцію (грошове забезпечення безперервності процесу виробництва) і платіжно-розрахункову функцію, завдяки якій здійснюють вплив на сферу обігу, стан розрахунків та рух грошових потоків на підприємстві.

Щоб забезпечити ефективне цілеспрямоване управління оборотними активами, встановити їх оптимальний склад і структуру, визначити потреби в них та віднайти більш вигідні для підприємства джерела формування, їх необхідно чітко класифікувати. Розподіл елементів оборотних активів підприємства на групи за класифікаційними ознаками є важливою умовою здійснення та удосконалення процесу управління ними [1].

Склад та структура оборотних активів не є сталими. Їх зміна залежить від характеру виробничої діяльності, особливостей формування запасів і витрат на підприємстві. Щоб поліпшити структуру, необхідно, в першу чергу, відродити виробництво, сформувавши відповідні обсяги оборотних активів та їх

співвідношення. Адже їх нестача, так як і надлишок, негативно впливають на виробничо-господарську діяльність підприємств і держави.

Джерелами формування оборотних активів служать інвестиційні кошти засновників підприємства, отриманий прибуток, кошти які прирівнюються до власних: мінімальна заборгованість з оплати праці працівників підприємства; резерви на покриття майбутніх витрат; мінімальна заборгованість перед бюджетом та позабюджетними фондами; кошти кредиторів, отримані в якості передплати за продукцію; кошти покупців; позичені кошти, які являють собою в основному короткострокові кредити банку; банківський кредит, який в сучасних умовах надається під великі відсотки; кредиторська заборгованість як позапланові залучені кошти інших підприємств та організацій.

Система управління оборотними активами – це частина загальної фінансової стратегії підприємства, що полягає у формуванні необхідного обсягу та складу оборотних активів, їх фінансуванні та оптимізації структури. Вона включає аналіз, визначення принципів підходів та оптимізацію обсягу оборотних активів; оптимізацію співвідношення їх постійної та змінної частин; забезпечення необхідної ліквідності, підвищення рентабельності, забезпечення мінімізації втрат оборотних активів у процесі їх використання; формування принципів, що визначають фінансування окремих видів оборотних активів та оптимізацію структури джерел їх фінансування.

Методика оцінювання ефективності управління оборотними активами полягає у розробці системи показників ефективності використання оборотних активів у цілому та окремих елементів; визначенні факторів, які впливають на зміну оборотності, резервів прискорення оборотності, економічного ефекту від прискорення чи сповільнення оборотності оборотних активів.

За результатами цих дій розроблені заходи, які забезпечать упровадження визначених резервів прискорення оборотності оборотних активів, збільшення обсягу реалізації продукції, а також прийняття оптимальних рішень з управління оборотними активами:

- встановлення оптимального співвідношення оборотних активів сфери

виробництва та сфери обігу, зниження питомої ваги активів обігу;

- скорочення тривалості операційного циклу за рахунок упровадження новітніх технологій, механізації та автоматизації виробничих процесів;

- удосконалення організації складського господарства, безперебійне постачання матеріальних ресурсів, збільшення оборотності активів у запасах;

- збільшення швидкості відвантаження продукції та процесу оформлення розрахункових документів;

- скорочення часу перебування активів у дебіторській заборгованості;

- прискорення руху товарів від виробника до споживача тощо [2, с. 103].

Кожне підприємство має самостійно формувати механізм управління оборотними активами та визначати напрями підвищення ефективності його функціонування.

Висновки. Наукове та практичне значення отриманих результатів визначається тим, що на основі вивчення й узагальнення наукових досліджень вчених-економістів та інформаційних даних про результати роботи підприємства були виявлені резерви обґрунтованого управління оборотними активами підприємства в умовах розвитку ринкового середовища, підвищення ефективності використання оборотних активів, що дозволить покращити основні техніко-економічні показники діяльності підприємства, буде корисним при удосконаленні вибору стратегії подальшого розвитку підприємств, плануванні їх поточної господарської діяльності.

Список літератури.

1. Донін Є.О. Особливості сучасних підходів щодо специфіки класифікації оборотних активів підприємства. *Економіка і організація управління*, 2018. № 1 (29). С. 75–85.

2. Стоянова-Коваль С.С., Стоянова О.М. Оборотні активи аграрних підприємств: економічна сутність та науково-методичні підходи до специфіки їх класифікації. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2016. Вип. 10(2). С. 100–105.